

Middenloop Grote Gete

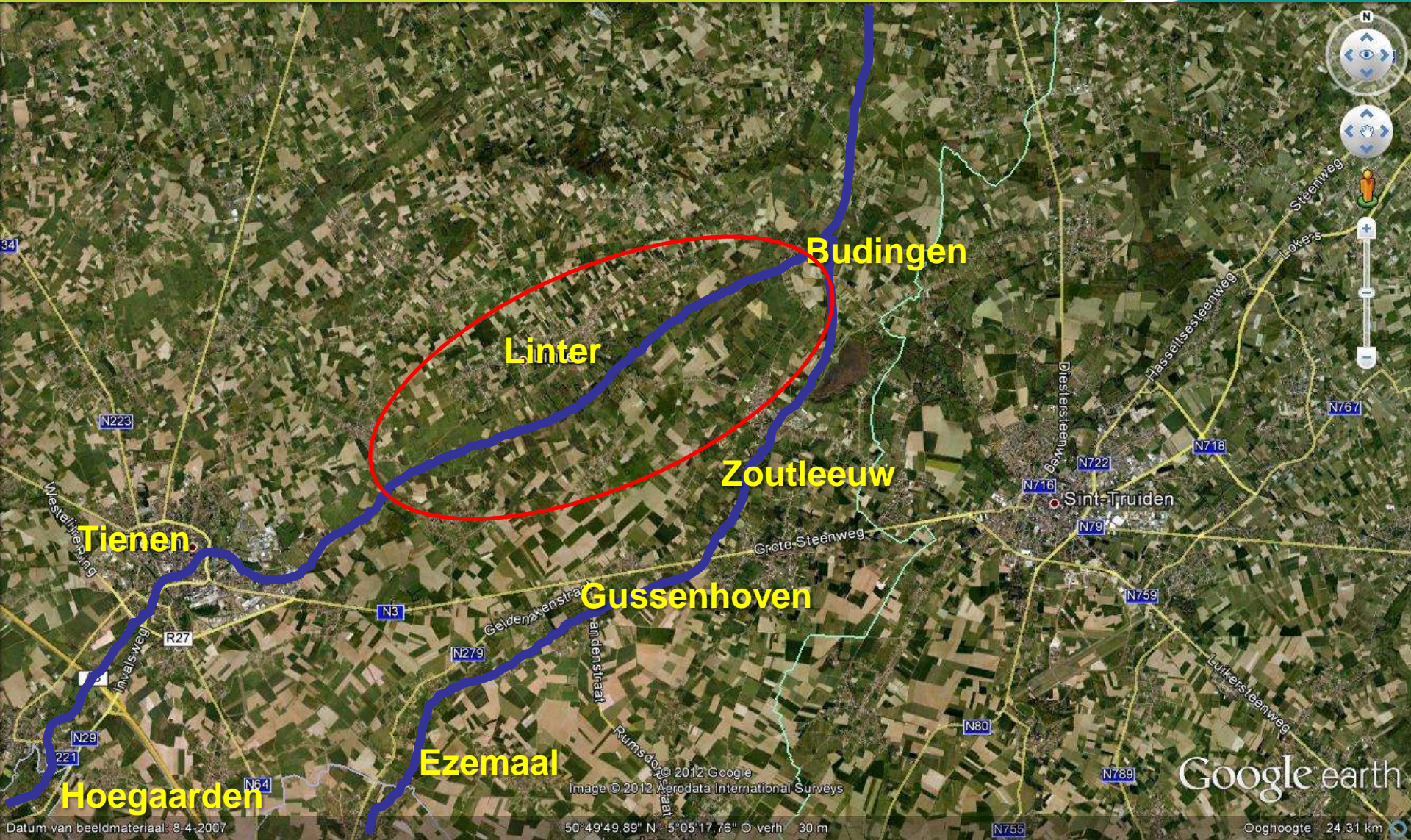
Laterbroeken, Getebos, Doysbroek-Viskot, Meertsheuvel

...unieke kansen voor de Kamsalamander !

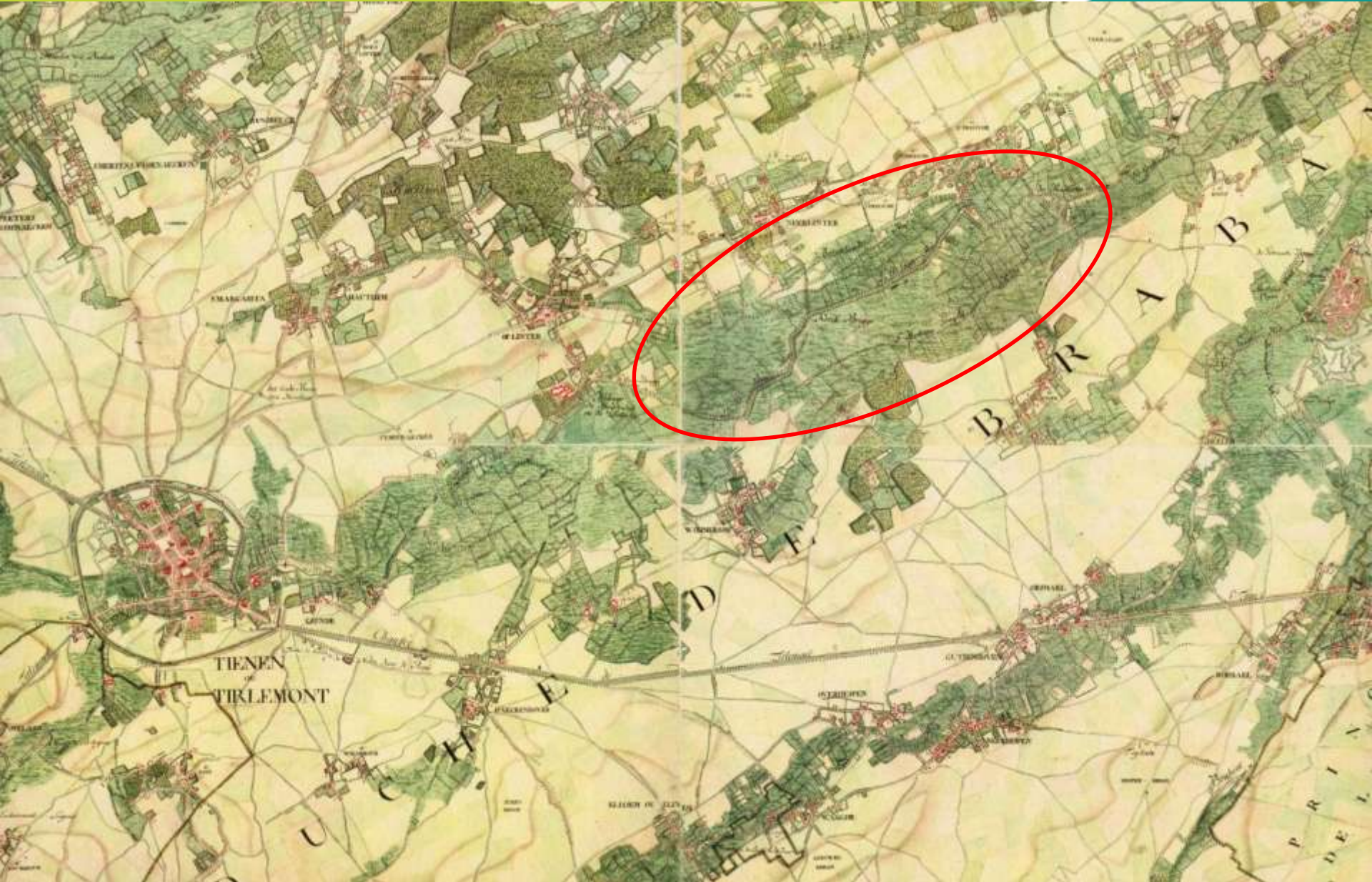

Cursus Natuurgebieden Gete - kevin.lambeets@natuurpunt.be

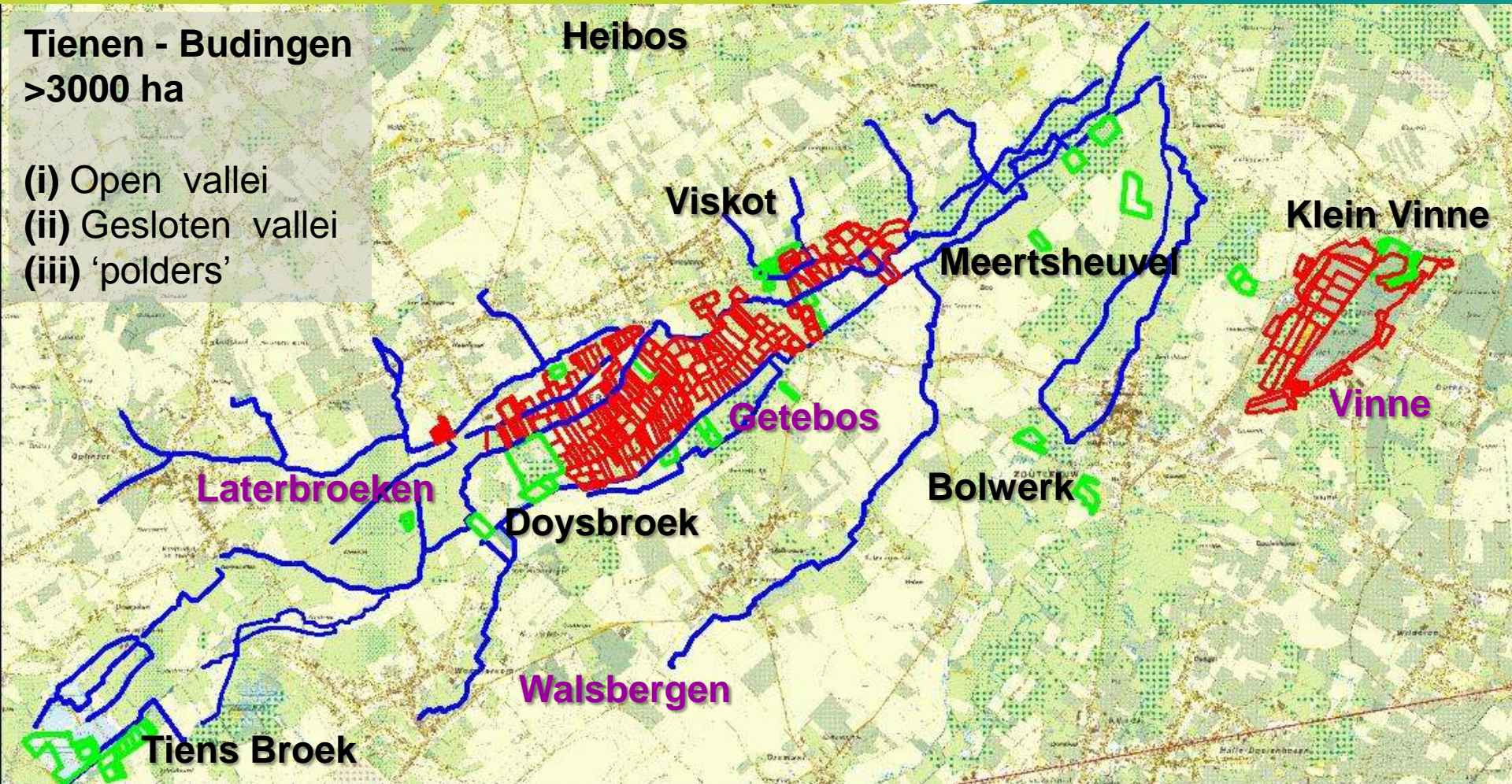
Middenloop Grote Gete

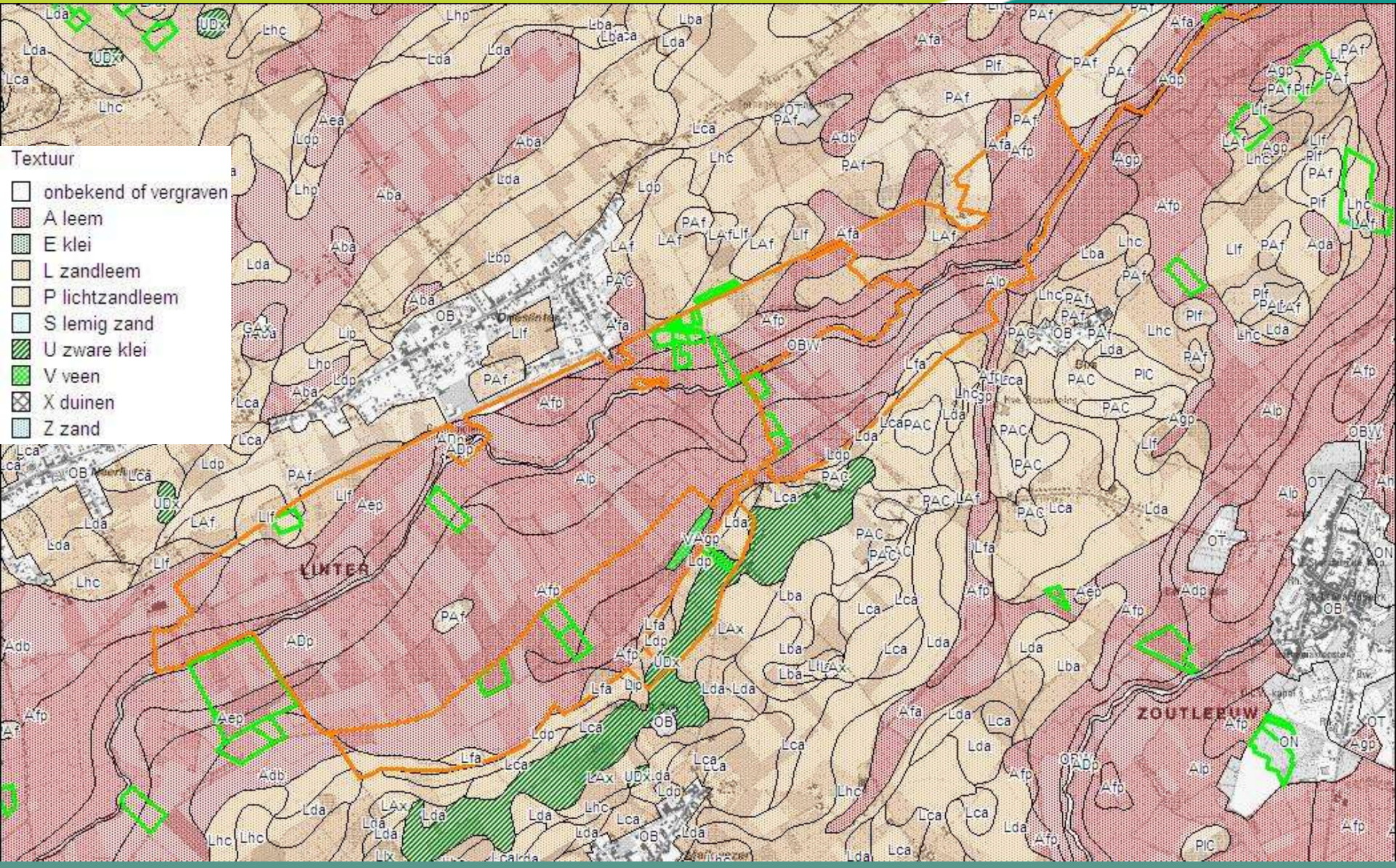
Middenloop Grote Gete

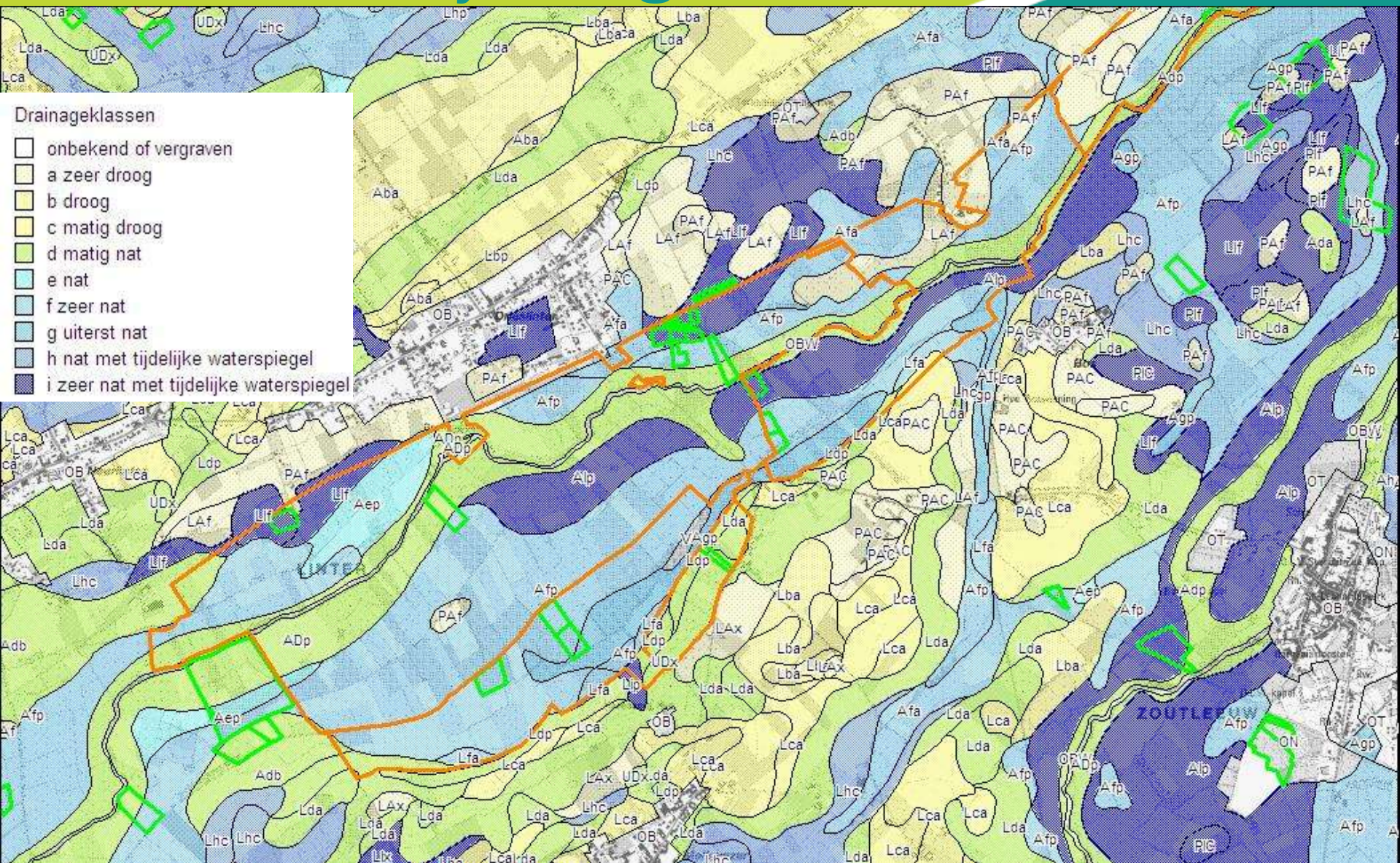
Middenloop Grote Gete

Middenloop Grote Gete: bodem en hydrologie

Middenloop Grote Gete: bodem en hydrologie

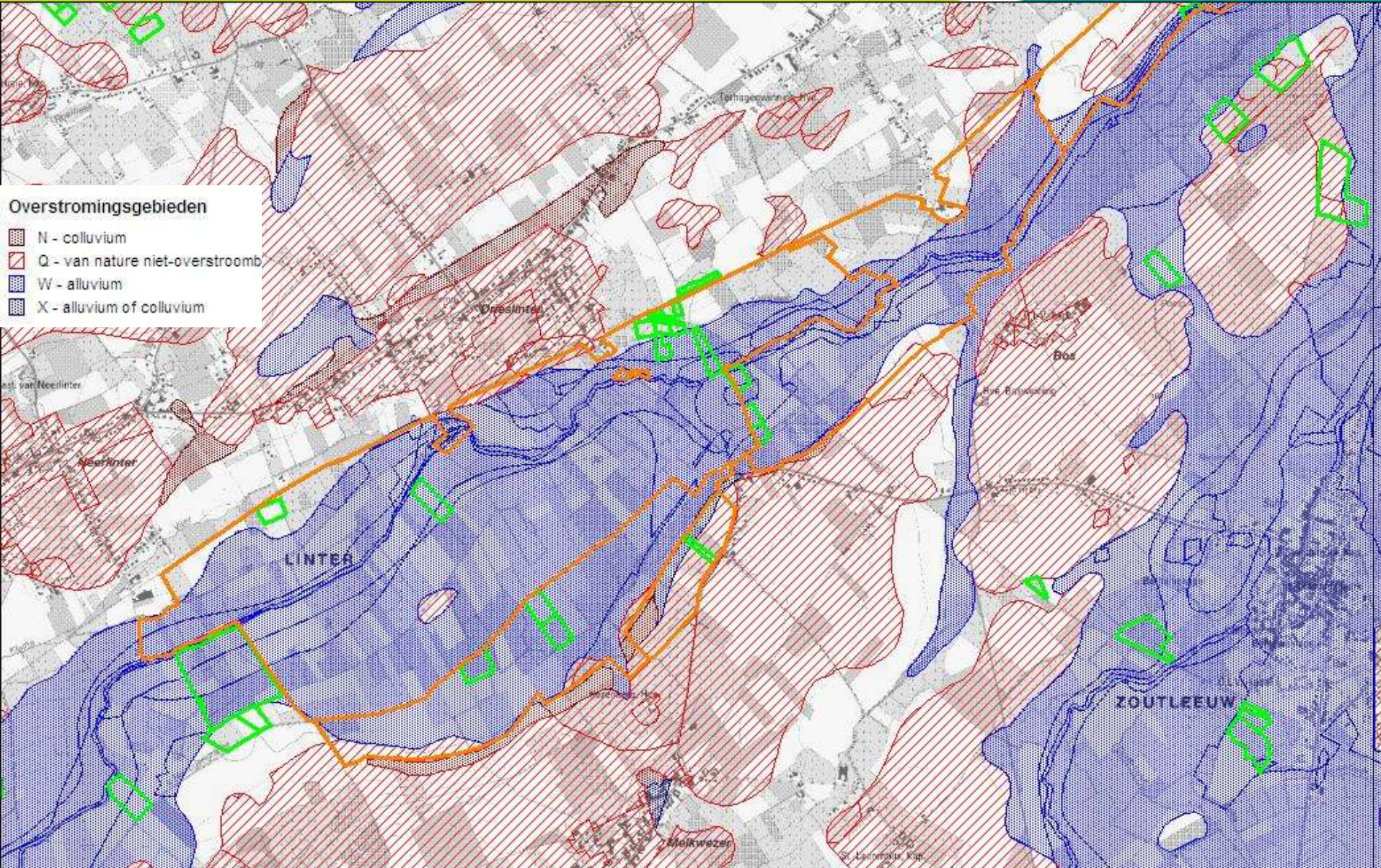
Middenloop Grote Gete: bodem en hydrologie

Bodemtextuurklassen: (zeer) sterk *gleyige* gronden,
typerend voor (zeer) natte gronden met een
stuwwatertafel in de kern van beekvalleien
→ lokaal veenvorming

Drainageklassen: ‘nat met tijdelijke waterspiegel’ tot
‘zeer nat’
→ grondwatertafel doorgaans ondiep
→ lokaal hangwater

...algemene verdroging Getevallei !
→ grondwaterstanden 30-40cm gezakt

Middenloop Grote Gete: bodem en hydrologie

Landschapsvisie Grote Gete: heden ...en toekomst

Bocage: open, kleinschalig; 'coulissen'
percelen omzoomd met hagen

...intensivering landbouw, ruilverkaveling (!)

Wastine: half-open, ongeperceleerd;

→ door (over)begrazing gedegradeerd bos;

vlekkenpatroon weide - doornstruweel - broekbos

...drainage, diepe ruiming grachten

? functionaliteit

? natuurlijkheid & cultuurhistoriek

Landschapsvisie Grote Gete: heden ...en toekomst

Landschapsvisie Grote Gete: heden ...en toekomst

Omgaan met water ?!

Wateroverlast: snelle drainage, diepe
(lei)grachten, opstopping,...

→ boven- vs. benedenstrooms

Waterretentie vs. Integraal waterbeheer:

retentiebekkens (meso-) vs.

vernatting, natuurlijke dynamiek (macro-)

→ verantwoordelijkheid, klimaatbuffer,...

Landschapsvisie Grote Gete: heden ...en toekomst

Nationaal Park Getevallei ?

(aanzet visietekst mrt2011)

De Grote en Kleine Getevallei als bijna ongeschonden valleilandschap is uniek in Vlaanderen.

...potenties aaneengesloten **alluviaal mozaïeklandschap**

...open water, ruige (riet)moerassen, ooibossen

...natuurlijke processen (**waterdynamiek**) zorgen voor duurzame instandhouding

Klimaatadaptatie ~ maatschappelijke rol als *klimaatbuffer*

- behoud en herstel biodiversiteit
- streekidentiteit, streekontwikkeling, menselijk welzijn

Riviernatuur: **verschuivende vegetatiemozaïek**;
→ overstromingsverstoring, risicospreiding

Landschapsvisie Grote Gete: heden ...en toekomst

Levende Rivier = ruimte voor de rivier !

❖ ***Duurzaamheid:***

éénmalig ingrijpen (**zelfredzaamheid**) → processen die alles in stand houden maw. rivier genereert milieus zelf

❖ ***Spontaniteit:***

rivier gang laten gaan (**zelfregulerend**)

grote grazers (Galloway, Konik, Bever) als onderdeel van riviersysteem → verbossing tegengaan, kansrijkheid vegetaties en fauna grazers zien

❖ ***Grote eenheden natuur:***

uitgestrekte gebieden waar grazers doorheen trekken ~ dynamiek

Landschapsvisie Grote Gete: beeldvorming (Unteres Odertal)

Foto: Günter Blutke

Middenloop Grote Gete: overzicht (natuur)gebieden

Laterbroeken & Koeienweide

**Neerlinter, Wommersom,
Melkwezer >220 ha**

open, geperceleerd
'coulissenlandschap'
KLE: hagen, rietkragen,
bomenrijen

Beheer:
bemesting, maaien
int. begrazing

Natuurwaarden:
weidevogels, hooilanden
Blauwborst, Roodborsttapuit
Kleine Karekiet
hooilanden, natte ruigten

Beheerteam verantw.: *landbouwers (...)*

Doysbroek

Neerlinter 24,5 ha
1997; 2005

omgekeerde wastine

Beheer:

2x jaarlijks maaien

ext. nabegrazing

verbossing

kleinschalig beheer !

Natuurwaarden:

Kamsalamander, Matkop

struweelvogels, ongewervelden

Ca-rijk zilverschoongrasland

natte ruigten, broekbos

Beheerteam verantw.: *Kevin Lambeets*

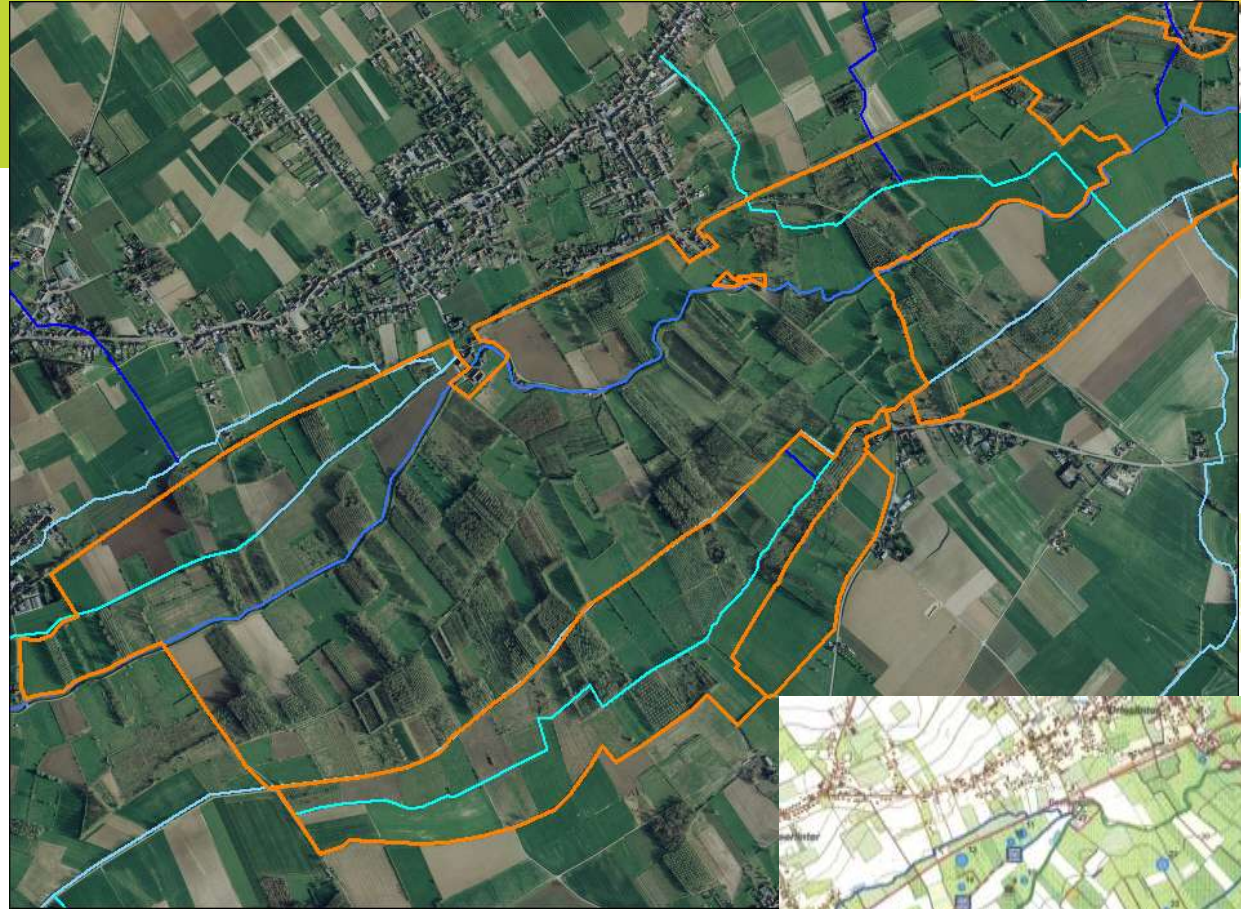
Getebos

Neer- & Drieslinter
Prov. Vlaams-Brabant
ca. 180 ha

meer gesloten
~ *compensatie* Vinne
spontane verbossing

Beheer:
ext. jaarrond begrazing
'natuurlijke dynamiek'

Natuurwaarden:
waterfauna
struweel/houtkantvogels
rietmoeras, broekbos, nat hooiland

IE
ABANT

Viskot

Drieslinter

5,7 ha

1998; 2002

kleinschalig landschap

Beheer:

2x jaarlijks maaien
ext. nabegrazing (deels)
soortgericht beheer

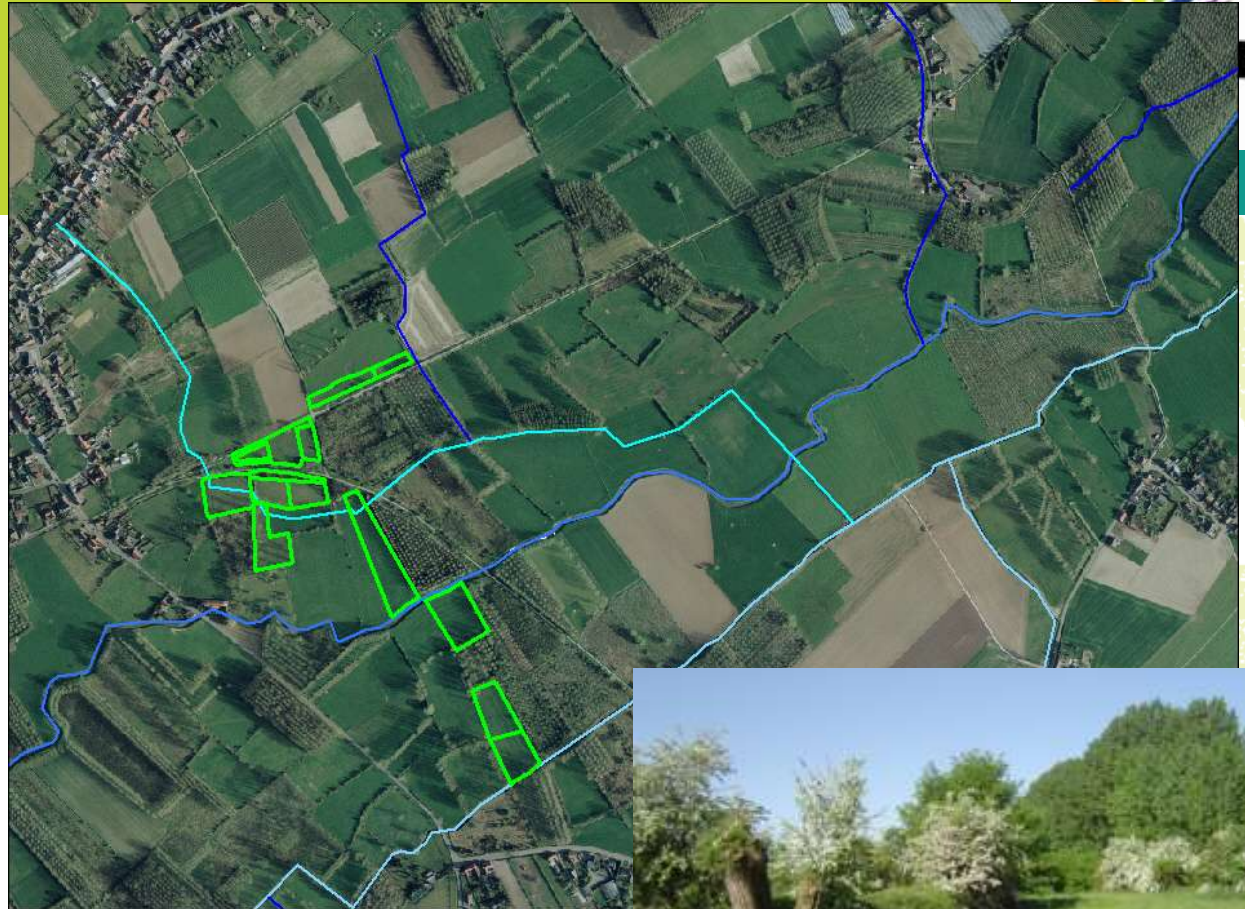
Natuurwaarden:

Kamsalamander !

Zomertortel

ongewervelden

glanshaverhooiland, kwelgevoede poelen

Beheerteam verantw.: *Kevin Lambeets*

Meertsheuvel

Zoutleeuw 11,8 ha

bocagelandschap
Samenvloeiing Getes
poelen !

Beheer:
2x jaarlijks maaien
ext. nabegrazing

Natuurwaarden:
Kamsalamander
Geelgors
weidevogels
glanshaverhooilanden, kamgraslanden
houtkanten

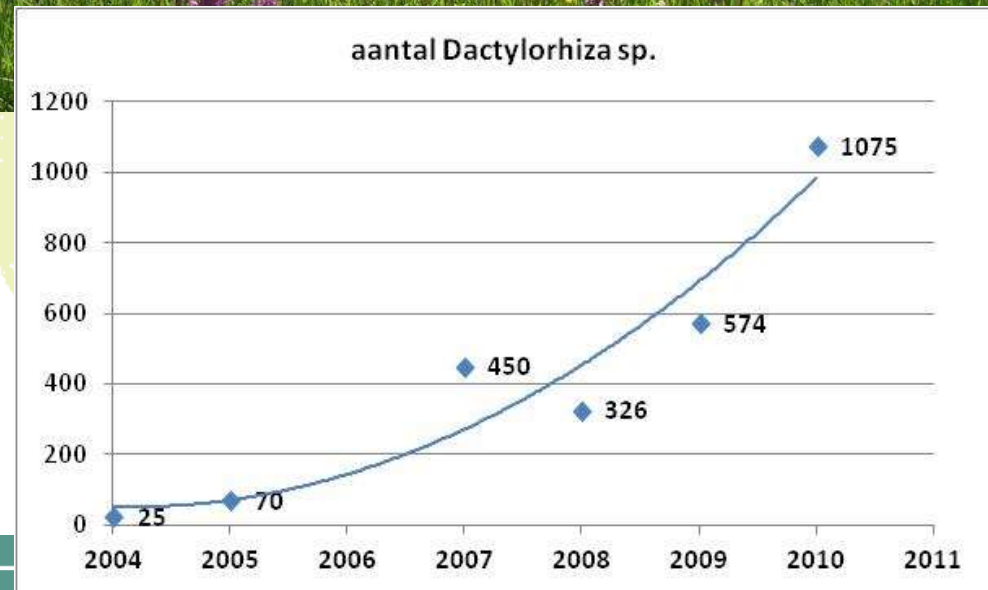
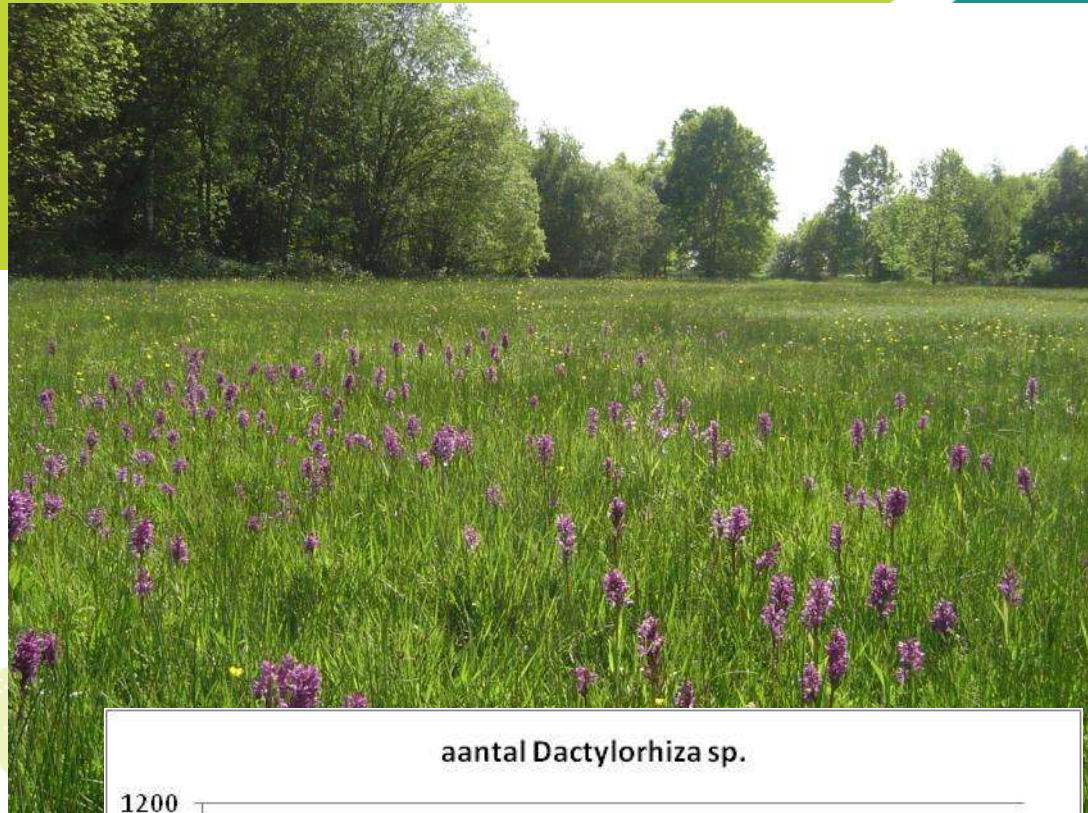
Walsbergen

Melkwezer; Vlaamse Overheid
12 ha

schrale hooilanden
houtkanten & oud bos

Beheer:
jaarlijks maaien
ext. nabegrazing (deels)

Natuurwaarden:
Brede & Gevlekte orchis !
Blauwe knoop !
Kamsalamander
'blauwgrasland'
eiken-beukebos

Vogels middenloop Grote Gete: 105 soorten dusver...

Fauna middenloop Grote Gete

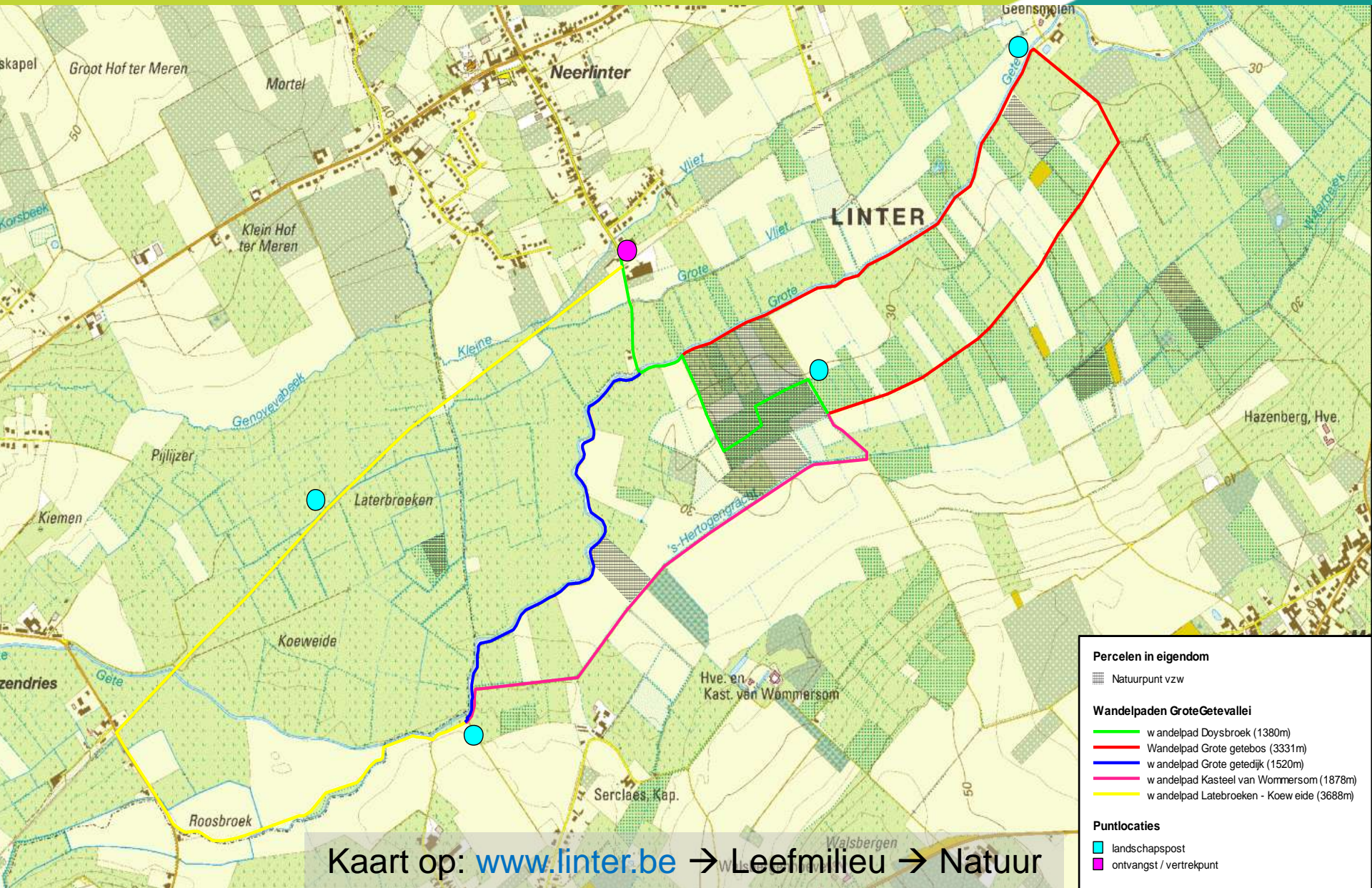
Getevallei: Struinnatuur ?!

Ecosysteemdiensten

- **Weinig kwetsbare natuur**
  - ~ nutriëntenrijk, vegetatiemozaïeken, aanvoer zaden, natuurlijk verstoord,...
- **Goede ontsluiting**
  - ~ Oude IJzerweg, verkaveling, trage wegen,...
  - ~ +punt voor horeca !
- **Steekidentiteit & -bekendheid**
- **Menselijk welzijn** ~rust, ontspannen, onthaasten, sociaal contact, educatie, ontwikkeling, wonen,...

Wandelnetwerk

Kaart op: www.linter.be → Leefmilieu → Natuur

Soortgericht beheer: Kansen voor Kamsalamander

- Europese Habitatrictlijn
- Rode Lijst Vlaanderen
- Koestersoort VI.-Brabant
- Koesterbuur Linter

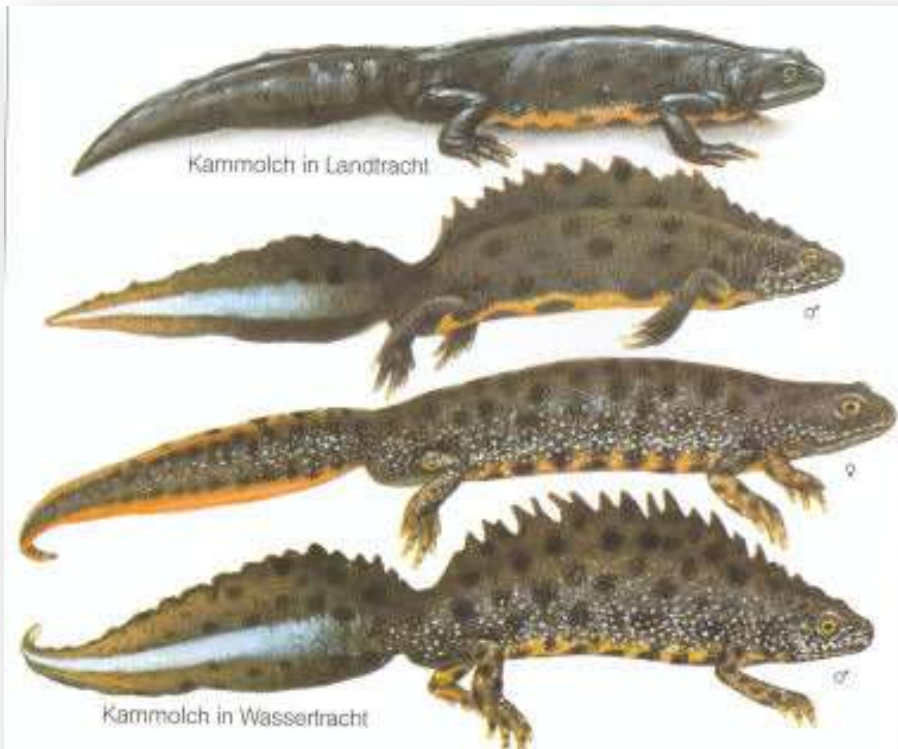
‘de Getedraak’

- monitoring sinds 2003
- praktijkervaring: *trial-and-error*
- doelgericht habitatherstel
- ervaring delen !

Kamsalamander, 'de Getedraak'

Triturus cristatus (Laurenti, 1768)

- middelgroot tot groot (11-18cm)
- grofkorrelige huid
- donkerbruine - zwarte rug, zwart gevlekt
- buik oranjerood, zwart gevlekt
- lengteband met witte puntjes
- man waterfase: getande kam

Vlaamse leefgebieden ?

- **Beekdalen, valleien**
- **(Half-)Open, kleinschalig landschap**
- **Zware bodems: (zand)leem-klei**
- **Waterhabitat (x):**
  - stilstaand, zonnig, diep water
  - rijke water- en oevervegetatie
- **Landhabitat (overwintering):**
  - dood hout, stenen, wortels (tot 800m van water!)

Vlaamse bedreigingen ?!

- Sterk bedreigd op Europese schaal
→ Bijlage II Habitatrictlijn
- VL: forse achteruitgang sinds 1970

Bedreigingen: de V's

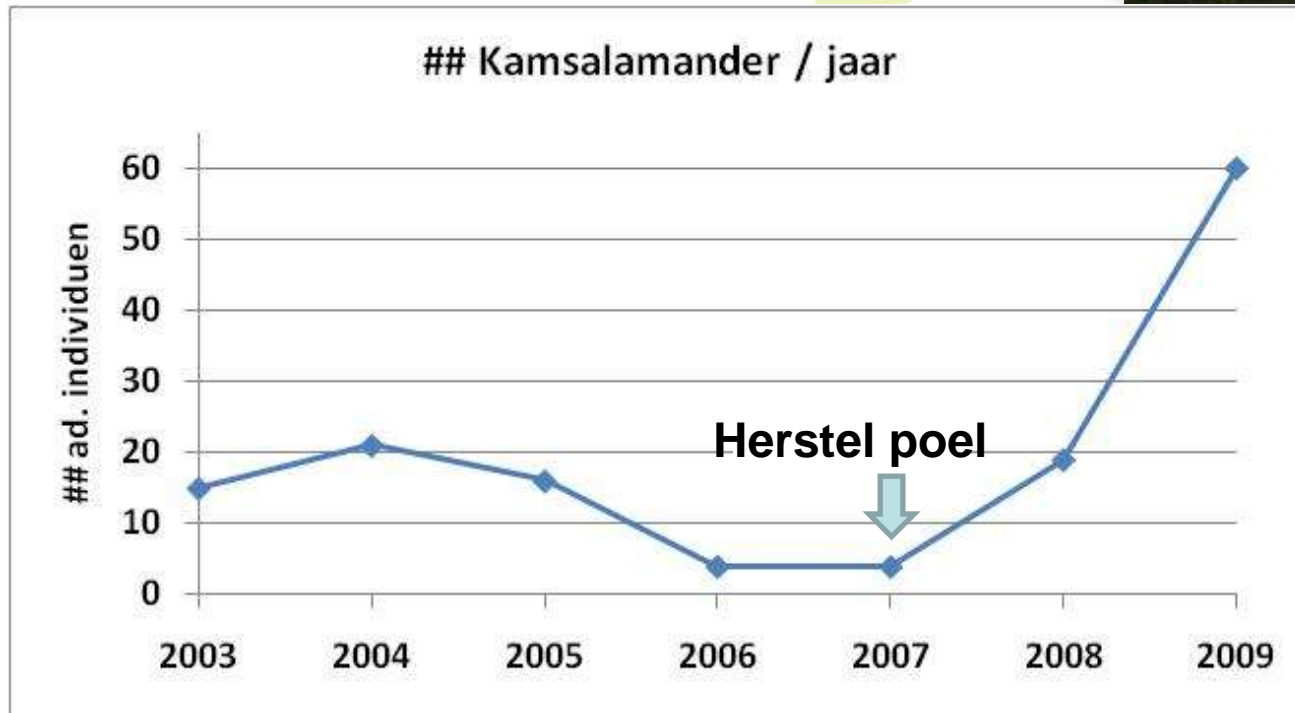
- **Verontreiniging** water & **Vermesting** land
(meststoffen, herbiciden, atmosferische depositie,...)
- **Verdroging**
- **Verdwijning** & **Verwaarlozing** poelen
- **Verrommeling** & **Versnippering** landschap
- **Verstoring** water- en landbiotoop
(pompen, recreatie,... strooiselruiming, egalisering,...)
- **Vervissing**

Natuurgebied Viskot (sinds 2003)

Duurzaam(ste) bolwerk VI.-Brabant !

**Ontdekking Kamsalamander: Doysbroek ('05)
poel Dottermont ('05), Walsbergen ('06) + Meertsheuvel ('00-...)**

Viskot VOOR herstel

2004

Viskot NA herstel

2007

2006

2008

Goede beheerpraktijk: monitoring, ervaring, bijsturing

	Beheermaatregel	Resultaat	Extra	
Landbiotoop	Poelen aanleggen in vrij voedselarme graslanden	Beperkt de frequentie ontslibben poel Zorgt voor een zeldzame onderwatervegetatie	Rekening houden met bestaande zeldzame vegetaties bij aanleg, Verkies (een) schrale, soortarme locatie(s).	
	Boomopslag (aan zuidzijde) verwijderen	Een zonbeschenen poel	Bij achterstallig beheer houtvester inschakelen	
	Aanleg poelen ten noorden van hooi- of weiland	Het regulier maaibeheer zorgt voor open oevers	Regulier beheer best machinaal (o.a. bosmaaier of maaibalk)	
	Gefaseerd maaien (best vanaf aug-sept) / bufferstrook aanleggen	Juvenielen worden zo niet uitgemaaid Structuurrijke hooilanden met enige ruigte	Gefaseerd of tweejaarlijks maaien heeft een positief effect op andere organismen, voornamelijk invertebraten	
	Aanplant hagen en aanmaak takkenhopen	Optimaal foerageer- en overwintershabitat D.m.v. corridors kan je kolonisatie sturen	Verkies spontane ontwikkeling of autochtoon plantmateriaal	
	Waterbiotoop	Poelen uitrasteren, best aparte veedrinkpoelen voorzien	Vermijdt ontlasting en vertrapping door vee Structuurrijke onderwatervegetatie	Raster kan deels tot tegen de waterlijn geplaatst worden.
Poelen vrij ondiep aanleggen, best in clusters: poel met verschillende dieptes		Sliblaag kan zo mineraliseren Vis wordt op natuurlijke wijze verwijderd Zorgt voor risicospreiding	Beheer van meerdere poelen blijft zo beperkt tot één locatie Uitrasteren en vrijkappen van een poelencluster vergt minder inspanningen dan verschillende, geïsoleerde poelen	
Regelmatig schonen/slibontruiming		Leidt vaak tot kwaliteitsverbetering van het water	Slibruiming is vaak een 'inhaalmaatregel'	
Voornamelijk poelen die niet droogvallen			Continue influx van nutriënten moet wel vermeden worden.	
Vermijdt overstromingsgebieden		Kolonisatie van vis blijft beperkt Vervuild water bereikt zo de poel niet	Laaggelegen depressies zijn vaak een 'bekken' voor nutriënten uit aangrenzende percelen	

meer info: **Lambeets & Lewylle 2012 natuur.focus**

"Goede beheerpraktijk voor Kamsalamander"

Thema-excursie Natuurpunt Beheer

Woensdag 02/05/2012; Linter

De Kamsalamander is een bedreigde amfibieënsoort op Vlaams, nationaal en Europees niveau. Veranderd landgebruik en versnippering zijn de belangrijkste oorzaken van de sterke achteruitgang in Vlaanderen. Enkele historische bolwerken bleven bewaard dankzij doelgericht beheer in natuurgebieden.

Deze veldexcursie kadert de koppeling tussen praktijkervaring en onderzoek, en hoe dit leidde tot een goede beheerpraktijk voor Kamsalamander in de Getevallei. Eerst wordt het kleinschalig natuurgebied Viskot bezocht, met belangrijke kernpopulatie, en aansluitend het provinciaal natuurontwikkelingsproject 'Getebos' waar specifiek voor 'de Getedraak' een netwerk van poelen en KLE's wordt uitgebouwd.

afspraak: 19h15, Stationsplein Drieslinter (Café De Smid)

gidsen: Iwan Lewylle (iwan.lewylle@natuurpunt.be, 0495-942100)

Kevin Lambeets (kevin.lambeets@natuurpunt.be, 0497-920991)

Volg ons op: [facebook.com/natuurpunt.linter](https://www.facebook.com/natuurpunt.linter)

